

SENIOR

Biuletyn informacyjny Wielkopolskiej Rady Kręgów Starszyny Harcerskiej i Seniorów

61-809 Poznań, ul. Św. Marcin 80-82 tel. 503 695 023, e-mail: seniorzy@zhp.wlkp.pl

NUMER 211 (12) 2023

GRUDZIEŃ 2023

/fot. J. Małcki: epoznań.pl/

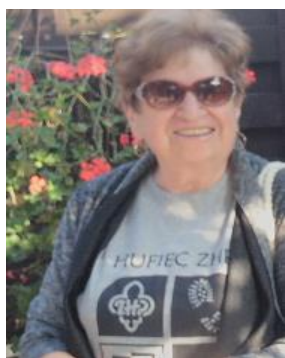
*Betlejemskie Światło Pokoju, które prowadzi ludzi z
ciemności do światła, z niepewności do pewności.
To światło daje nadzieję, że w świecie pełnym trudności i
cierpienia istnieje możliwość znalezienia drogi do pokoju.*

1. JUBILEUSZE

90 LAT DRUHA PHM. EDWARDA MATYJI - Phm.

Edward Matyja urodzony w 1933 r. przyrzeczenie harcerskie złożył w 1947 r. i działał w 15 Drużynie Harcerzy w Rydzynie im. Zawiszy Czarnego. Od chwili wstąpienia do **Kręgu „Leszczyna” w Lesznie** w 1995 r. druha Edward jest jego aktywnym członkiem i swoją postawą mobilizuje innych do pracy na rzecz Kręgu i Hufca Leszno. Bierze czynny udział w zjazdach Hufca ZHP Leszno, uczestniczy w obchodach kolejnych rocznic państwowych i harcerskich wraz z młodzieżą i seniorami tego Hufca. Propaguje akcję „1% dla ZHP” wśród znajomych oraz rodziców harcerzy. Uczestniczy w zbiórkach zuchów i harcerzy przekazując im wspomnienia z dawnych lat, organizuje dla nich upominki na okolicznościowe zbiórki. Pielęguje pamięć o Powstaniu Wielkopolskim, wraz z młodzieżą harcerską odwiedzając w mundurze harcerskim groby powstańcze oraz zapalając znicze pod pomnikiem Powstańców Wielkopolskich przy Placu Kościuszki w Lesznie.

85 LAT DRUHNIE HM. BARBARY BIERŁY - Jubilatka

hm. Barbara Bierła urodziła się w listopadzie 1938 roku w Jarocinie. Z zawodu nauczycielka. Swoją przygodę harcerską rozpoczęła w 1948 r. wstępując do ZHP, a w 1958 złożyła Zobowiązanie Instruktorskie. Podczas swojej służby instruktorskiej pełniła funkcje drużynowej zuchów i harcerzy w szkołach podst. w Siedleminie, Witaszycach i Jarocinie. Kierowała szczeniem w Jarocinie, a w latach 90 pełniła funkcje przewodniczącej Komisji Stopni Instruktorskich Hufca ZHP Jarocin. Była organizatorem wielu kolonii, obozów i akcji harcerskich. Za swoją działalność zawodową i społeczną uhonorowana została wieloma odznaczeniami m.in.: Złotym Krzyżem za Zasługi dla ZHP, Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz wieloma innymi odznaczeniami. Nasza sympatyczna jubilatka mając 85 lat nadal udziela się społecznie wspierając **„Krag Seniorów Harcerskich Zodiak” w Jarocinie**. Angażuje się we wszystkie nasze przedsięwzięcia. Z okazji jubileuszu życzymy druźnie Barbarze wszelkiej pomyślności wielu, wielu lat w zdrowiu, harcerskiej pogody ducha oraz niegasnącego zapалу do harcerskich ideałów. *Krag Seniorów Harcerskich „Zodiak” Jarocin*

80 LAT HM. BOGDANA JANISZEWSKIEGO.

Druha Bogdan urodził się w 1943r. w Poznaniu na Wildzie. Przygodę z harcerstwem rozpoczął w drużynie 10 PDH Zuchów w Hufcu Poznań Wilda biorąc udział w zabawach, w uroczystościach państwowych i harcerskich. Drużynowym był harcmistrz Kazimierz Dyderski. Po zmianach w 1956 r. powstała na Wildzie 18 drużyna Harcerzy im. Jana Kasprowicza, popularyzująca sporty wodne (żeglarstwo). W drużynie tej druha Bogdan był zastępowym. 17.05.1957r. złożył on przyrzeczenie harcerskie na poznańskiej Dębinie. W roku 1957 z grupą harcerzy rozpoczął budowę jachtów turystycznych typu punt o powierzchni 7,5m2 do 10m2 żagla przy pomocy materialnej (deski i sklejk) Poznańskich Fabryki Mebli oraz pomocy zaprzyjaźnionych stolarzy i matek. Wybudowano 3 jachty, które służyły harcerzom do szkolenia żeglarskiego. Szkolenia te odbywały się

na terenie obozów żeglarskich oraz nad jeziorami ślesiańskimi. Mając do dyspozycji te żaglówki harcerze pokonali tzw. małą pętlę Wielkopolski - tj. Warta, Noteć, Kanał Ślesiański, Warta, Śrem, Poznań. W roku 1972 18 drużyna PDH przeszła do Hufca Poznań – Kiekrz, do HKŻ Kiekrz. W Kiekrzu druh Bogdan wraz z innymi harcerzami prowadził kursy żeglarskie oraz egzaminy na stopień żeglarza i sternika jachtowego. W HKŻ została kapitanem sportowym, szkoląc młodzież na jachtach typu cadet. W roku 1973 brał udział jako członek załogi jachtu Zawisza Czarny w rejsie z Algieru do Gdyni. Rejs trwał 3 miesiące. Otrzymał tam druh Bogdan prawdziwy chrzest morski. W 1974 roku złożył zobowiązanie instruktorskie, w 1978 r. został podharc mistrzem, a w 1985r. harcmistrzem szkolącym młodzież żeglarską. W 2004r. hm. Bogdan Janiszewski wstąpił do Instruktorskiego Kręgu Seniorów „Dziewiątacy” w Hufcu Poznań – Wilda, gdzie służy nadal i bierze udział w zlotach i zjazdach harcerskich.

NASZE SERDECZNE GRATULACJE I ŻYCZENIA DLA JUBILATÓW - PREZYDIUM WIELKOPOLSKIEJ RADY KSHiS

2. RELACJE

Na zaproszenie ks. Krzysztofa Antczaka, proboszcza parafii pw. Narodzenia NMP w Skulsku, dnia 10 października 2023r. odbyło się spotkanie Rady Wspólnoty Skulskiej. Tematyka spotkania dotyczyła przeprowadzenia kapitalnego remontu Mauzoleum, szczególnie schodów. Ksiądz stwierdził, że zależy mu na tym, aby obiekt spełniał swoje zadanie i był miły dla oka. Przede wszystkim należy dokonać oceny aktualnego stanu i określić zakres niezbędnych prac przez profesjonalistów. Dyskutowano na temat możliwości zdobycia środków finansowych na realizację tego przedsięwzięcia. Postanowiono między innymi zwrócić się o pomoc do pełnomocników do spraw seniorów przy UW w Bydgoszczy i Poznaniu. Dh phm. Jerzy Lipiński, Komendant Wspólnoty Skulskiej, przedstawił program Dnia Skupienia w Skulsku oraz wnioski o uzyskanie zgody na przeprowadzenie apelu. Zainteresowanie księdza było bardzo duże, ponieważ będzie to pierwsza Msza św., jaką będzie celebrował dla harcerzy w Skulsku. Przyjęto harmonogram spotkań: 27 stycznia 2024r – spotkanie Opłatkowe, 6 kwietnia 2024r – Jajeczko, 15 czerwca 2024r – Dzień Skupienia. Zaproponowano wywieszenie tablicy informacyjnej o Mauzoleum oraz wyznaczenie osoby, u której będzie można w każdej chwili odebrać klucz do Mauzoleum.

osoby, u której będzie można w każdej chwili odebrać klucz do Mauzoleum.

/hm. Ewa Sucharska, fot. p.wd. Heliodor Ruciński/

W dniach od 11 do 13 października 2023 r. delegacja Komisji Historycznej Chorągwi Wielkopolskiej Związku Harcerstwa Polskiego im. Powstańców Wielkopolskich pod przewodnictwem hm. Wawrzyńca Wierzejewskiego, z-cy przewodniczącego Komisji i prezesa Oddziału Wielkopolskiego TPPW brała udział w wyjeździe studyjnym do nowopowstałego Muzeum i Centrum Ruchu Harcerskiego w Krakowie. W skład

delegacji wchodziło ponadto członkowie Prezydium KH: hm. Zbysław Jeżewski – przewodniczący Komisji Historycznej w Ostrowie Wielkopolskim i phm. Piotr Pers. Muzeum zostało zorganizowane na terenie zrewitalizowanego Fortu 52a „Jugowice” jako Oddział Muzeum Krakowa, a jego otwarcie nastąpiło z udziałem Prezydenta RP w dniu 29 września br. Wystawa stała pt. „Harcerskie ścieżki” została przygotowana wspólnie przez

Związek Harcerstwa Polskiego i Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej przy współpracy Muzeum Krakowa i jest całościową opowieścią o fenomenie ruchu harcerskiego, z jego bogatą historią, tradycją, ideałami i metodami wychowawczymi. Celem wyjazdu było m.in. zapoznanie się z

prezentowaną w Muzeum wystawą i w tym kontekście ze sposobem i zakresem prezentacji dotyczącej początków harcerstwa w Wielkopolsce i na terenie byłego zaboru pruskiego. W trakcie spotkań z kierownictwem Muzeum z jego kierownikiem dh. Bartoszem Rzońcą oraz z kierownictwem krakowskiej Komisji Historycznej ZHP m.in. z jej przewodniczącym hm. prof. Jackiem Nawrockim i z-cą przewodniczącego hm. prof. Januszem Wojtycą uznano za celowe

zorganizowanie w przyszłym roku w Muzeum wystawy czasowej poświęconej początkom skautingu i harcerstwa w Wielkopolsce w czasie odzyskiwania przez Polskę niepodległości po okresie zaborów oraz jego roli w przygotowaniach i w przebiegu Powstania Wielkopolskiego oraz w walkach na wschodnich kresach. W trakcie spotkań zapoznano się wzajemnie z pracami podejmowanymi przez obie komisje i z historią komisji. Zaprezentowano czym komisje obu chorągwi się zajmują i jakie mają osiągnięcia. Zaprezentowano też bogate osiągnięcia Komisji Historycznej w Ostrowie Wielkopolskim. Delegacja wielkopolska wzbogaciła zbiory Muzeum przez przekazanie gospodarzom szeregu publikacji i materiałów dotyczących genezy, przebiegu i znaczenia Powstania Wielkopolskiego. Delegacja Komisji Historycznej Chorągwi Wielkopolskiej umieściła w Księdze Pamiątkowej Muzeum wpis o następującej treści: „Czuwaj! Przyjechaliśmy z Poznania jako grupa studyjna Komisji Historycznej Chorągwi Wielkopolskiej ZHP, aby skorzystać z doświadczeń i tradycji harcerstwa krakowskiego. Nie mogło nas tutaj zabraknąć! To, co udało się zrobić w Krakowie, jest przykładem dla całego polskiego harcerstwa, niestety – nadal realizującego swoją misję oddzielnie. Ale Muzeum jest dowodem, że mamy wspólne korzenie i cele. Chcemy przekazać też nasze doświadczenia, szczególnie te, które dotyczą początków skautingu w byłym zaborze pruskim. Nam było trudniej, ale to my

byliśmy inicjatorami i czynnymi uczestnikami walk Powstania Wielkopolskiego 1918-1919, które stanowiło fundamentalne znaczenie dla odzyskania niepodległości przez cały kraj."

Muzeum i Centrum Ruchu Harcerskiego – Instytucja Kultury Miasta Krakowa mieści się w Krakowie (kod 30-437) przy ul. Fortecznej 28 w Forcie 52a „Jugowice” („Łapianka”), tel. 12 61 92 414, e-mail: harcerstwo@muzeumkrakowa.pl, info@muzeumkrakowa.pl

/hm. Wawrzyniec Wierzejewski, fot. str. Muzeum/

28 października 2023r. odbyła się zbiórka Kręgu Instruktorskiego im.

hm. Tadeusza Solli w Lesznie pod nazwą „Jesienne Wspomnienia”. Gospodynią naszej zbiórki, za co bardzo dziękujemy, była nasza

druhna hm. Krystyna Domagała, pseudonim; „Oczko”! Spotkanie zainicjowano „Kręgiem”. Po uroczystym powitaniu druhen i druhów oraz przedstawieniu przez dh. hm. Jurka - „Rumcajsa” programu zbiórki minutą ciszy uczczono pamięć Tych, którzy wykuszili się z

naszych szeregów i odeszli na „Wieczną Wartę”!

Każdy z uczestników, po otrzymaniu kręgowej gazetki „TA-DZIONEK” nr 99, zasiadł przy pięknie zastawionym stole! Zaczęliśmy „Wspomnienia”, które przeplatane były piosenkami. Śpiewaliśmy oczywiście pieśni harcerskie, którym ton nadawała hm. Maria Kamieniarz „Aza”! Bardzo ucieszyliśmy się, że dh. Ania, żona śp. hm. „Tomka”, Lechosława Tomowiaka, przyjęła zaproszenie na nasze spotkanie. Jak co roku o tej porze przychodzi czas na

wspominki. Tym razem podsumowaliśmy 63 rocznicę istnienia naszego Kręgu! Czas, jak zawsze w miłym towarzystwie upłynął bardzo szybko. Wszystkim obecnym bardzo dziękuję za obecność! CZUWAJ !!! - hm. Jerzy Lajsner – przewodniczący Kręgu */fot. uczestnik zbiórki/*

Jak tradycja nakazuje, dnia 2 listopada, to jest w Dzień Zaduszny spotkaliśmy się przy Pomniku Harcerzy nad Maltą na Polanie Harcerskiej, by oddać cześć wszystkim harcerzom,

którzy odeszli na Wieczną Wartę. Po odśpiewaniu Hymnu Harcerskiego druh prowadzący Apel Pamięci odczytał nazwiska zasłużonych poległych i zmarłych Druhów z poznańskich hufców, po czym komendantka Hufca ZHP Poznań Nowe Miasto phm. Dominika Biernacka we wzruszających słowach powiedziała o więziach pamięci łączących nas z przeszłością. Złożono wiązanek kwiatów i wiele zniczy. Na Apel stawiły się drużyny młodych harcerzy, a także my. Trochę przykro, że mimo wyjątkowo ładnej jak na początek listopada pogody było nas - seniorów niewiele, mimo informacji wysłanej przez z-cę WR KSHiS do komendantów wszystkich poznańskich Kręgów. */phm. Elżbieta Karbowskiak, fot. str. Hufca Pń-Nowe Miasto/*

Hm. Zenon Wechmann, członek Kręgu Seniorów „Piątacy”, uhonorowany w bieżącym roku na XXX Ogólnopolskim Złazie Seniorów i Starszyny Harcerskiej do Fromborka honorową odznaką „Złotej Lilijki” został za wybitne zasługi w pielęgnowaniu pamięci o najnowszej historii Polski oraz za działalność na rzecz środowisk kombatanckich **odznaczony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudę Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski.** Uroczystość wręczenia odznaczenia majorowi Wechmannowi odbyła się w Belwederze dnia 11 listopada br. z okazji Narodowego Święta Niepodległości. **GRATULUJEMY!!!**

/na podstawie str. Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu/

Listopadowa zbiórka Kręgu Seniorów „Wiarusy” z Wrześni - Dnia 8 listopada 2023 r. na grobach naszych przyjaciół - instruktorów Hufca ZHP Września, którzy pełnią już „Wieczną Wartę u Pana”, zapłonęły znicze z lilijką. Tym symbolicznym światelkiem pokazujemy, że pamiętamy. Tradycyjnie, każdemu zaśpiewaliśmy ulubioną piosenkę harcerską. Nie zabrakło wspomnień z obozów, biwaków i zbiórek. Po zapaleniu wszystkich zniczy rozgrzaliśmy się gorącą herbatką w kawiarni. **/hm. Anna Paluszak, fot. również/**

BEMACY wśród sreber FON - Zostaliśmy zaproszeni na wieczornicę patriotyczną organizowaną przez drużny z 29 Poznańskiej Drużyny Harcerk (ZHR), która istnieje obecnie przy szkole Urszulanek, ale dawna z tym numerem utworzona została przy VI Liceum im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu, gdy męski ogólniak został w 1956 roku przekształcony na szkołę koedukacyjną. W październiku br. mieliśmy ognisko w Radzewicach dla uczczenia 103 rocznicy powstania naszej męskiej drużyny w 1920 roku, na której bazie wyrósł potem szczepek z 29

PDH, a jeszcze później, po latach **Krąg BEMAK** (od imienia patrona drużyny gen. Józefa Bema). Ta patriotyczna wieczornica odbyła się 10 listopada, w przededniu Święta Niepodległości. My Bemacy z chęcią skorzystaliśmy z tego zaproszenia, ciekawi jak radzą sobie drużny z niedawno odtworzonej 29 PDH. Zostaliśmy miło zaskoczeni perfekcyjną wręcz organizacją tego spotkania. Odbyło się ono w Muzeum Sztuk Użytkowych na Górze Przemysła, gdzie kiedyś w książęcym zamku Przemysła II gościli często polscy królowie, tam też odbywały się śluby ich córek, a nawet ostatni hołd pruski, o którym mało kto wie. Spotkaliśmy się w reprezentacyjnej sali tej budowli, pięknie zwieńczonej łukowymi sklepieniami.

Na podłodze rozpalito się ognisko złożone z maleńkich lampionów, siedliśmy wokół niego w dwóch kręgach na wygodnych krzesłach. Przyboczna 29 PDH z siostrą wtórowały na gitarach naszym harcercskim i patriotycznym śpiewom z Rotą zawsze wywołującą

najgorętsze uczucia. Zaproszeni druhowie z 16 PDH (ZHR) przypomnieli historię tamtych dawnych lat, gdy po rozbiorach Polska odradzała się na nowo. Potem *zaproszeni zostaliśmy na zwiedzenie wystawy „Nie zmarnujcie Niepodległości. Srebra Funduszu Obrony Narodowej. Silva rerum”*, po której oprowadził nas jej współtwórca, kurator Michał Błaszczński. Opowiedział nam ze swadą i prawdziwym patriotycznym zaangażowaniem historię wspierania polskiej armii, gdy w latach 1936 – 1939 w obliczu zagrożeniu wojennego, społeczeństwo ofiarowywało pieniądze, a także srebrne i złote precjoza na Fundusz Obrony Narodowej. Srebrne precjoza, które powróciły w 1976 roku do Polski zostały na wystawie podzielone na grupy tematyczne obejmujące srebrne obrączki, bransolety, medale urodzinowe, także kilkadziesiąt srebrnych, modnych wówczas zegarków kieszonkowych, do których pan Błaszczński okazał się być szczególnie przywiązany, podkreślając że mówią one o tym że wtedy, w dniu wybuchu wojny, czas naprawdę się zatrzymał. Wystawa będzie czynna do 17 marca 2024 roku. Gorąco polecamy jej zwiedzenie. Z podziękowaniami dla druhen z 29 PDH.

/Przewodniczący Kręgu BEMAK pwd. Wojciech Powalski, fot. również/

**RADA OSIEDLA
PODOLANY**

Święto Niepodległości 11 listopada 2023r. na Podolanach w Poznaniu. Czas szybko płynie i znowu spotkaliśmy się na Podolanach przy pomniku Poznańskich Harcerzy Poległych i Zamęczonych w okresie II Wojny

Światowej. Obchody tegorocznych uroczystości przygotowała Rada Osiedla Podolany oraz Zarząd Koła Związku Kombatanów Rzeczypospolitej Polskiej Poznań-Jeżyce. Bardzo duży wkład w oprawę i przebieg spotkania miały drużyny z Hufca ZHP Poznań-Jeżyce szczepu Herkules. Nie zabrakło też „Szóstaków” i seniorów harcerskich z innych poznańskich kręgów. Patriotyczna manifestacja rozpoczęła się Mszą św. odprawioną w kościele Matki Boskiej Pocieszenia celebrowaną przez proboszcza parafii księdza kanonika Rafała Pierzchałę. Po Mszy wszyscy w pochodzie

przemaszerowali pod Harcerski Pomnik przy ul. Szarych Szeregów. Pod pomnikiem odbył się uroczysty apel, który poprowadził hufcowy Poznań - Jeżyce podharc mistrz Sławomir Jaszczak. Kilka słów powiedział

kapelan Chorągwi Wielkopolskiej ZHP ksiądz przewodnik Artur Wojczyński. W imieniu kombatanów przemówił harcmistrz Bogusław Olejniczak. Odśpiewano hymn państwowy i wciągnięto na maszt polską flagę oraz złożono wiązanki kwiatów. Po zakończeniu apelu harcerskim kręgiem pobliski hotel Ilonn tradycyjnie zaprosił wszystkich mieszkańców Podolan oraz harcerzy na „Świętomarcińskiego rogała” przy kawie i herbacie. Na zakończenie zabrzmiały piosenki harcerskie i nie tylko przy akompaniamencie druha Bogusia.

/dh. Anna Kuźma, fot. hm. B Król/

ABY PAMIĘĆ O NICH NIE ZGINĘŁA...- Tradycyjnie co roku spotykamy się w listopadzie **na mszy św. w INTENCJI TYCH CO ODESZLI Z INSTRUKTORSKIEGO KRĘGU SENIORÓW "DZIEWIĄTACY" W POZNANIU...** Tym razem była to **sobota 18.XI**. W zaprzyjaźnionej z kręgiem "Dziewiątaków" parafii przy ulicy Bluszczowej zebrała się nas spora gromada, nie tylko byli to członkowie naszego kręgu. Przyjaciół z innych poznańskich i podpoznańskich kręgów przywitaliśmy z radością, a byli to między innymi hm. Gabrysia Jaskulska, hm. Basia Król, phm. Elżbieta i phm. Andrzej Likowie oraz druhowie hm. Ryszard

i pysznym cięście – dziele druchen z „Dziwiątaków”. Mimo chłodu na zewnątrz wśród nas panowała serdeczna i gorąca atmosfera, a to za sprawą gromkiego śpiewu pod przewodnictwem hm. Bogusława Olejniczaka i jego gitary. Tam gdzie śpiew i muzyka, tam dobrzy ludzie. Czuwaj!

Wosiński i hm. Jan Kowalczyk. Komendę Hufca Wilda reprezentowała hm. Olga Wieczorek, która przybyła z grupą harcerzy. W trakcie mszy św. phm. Jola Zandecka odczytała nazwiska instruktorów z Kręgu „Dziwiątacy”, którzy w ostatnich latach odeszli na Wieczną Wartę. Po mszy św. komendant Kręgu – hm. Kazimierz Łukaszewicz wręczył księdzu proboszczowi stary krucyfiks, który wisił uprzednio w domu św. Druheny Urszuli Iczakowskiej. Dzięki uprzejmości ks. proboszcza spotkaliśmy się następnie w salce parafialnej na kawie, herbacie

/phm. Irena Gołuch, fot. hm. Gabriela Jaskulska/

19 listopada br. w Gnieźnie, w kościele pw. św. Jerzego, odbyła się msza św. w intencji harcerskich seniorów, którzy w bieżącym roku odeszli na wieczną wartę. Mszę świętą celebrował ksiądz biskup podharcistrz Radosław Orchowicz, a koncelebransem był kapelan gnieźnieńskiego harcerstwa ksiądz przewodnik Wojciech Orzechowski. We mszy świętej uczestniczyli przedstawiciele prezydium Wielkopolskiej Rady Kręgów Starszyny Harcerskiej i Seniorów oraz Kręgów z Poznania, Wągrowca, Janowca Wielkopolskiego, Mogilna, Słupcy, Konina,

Trzemeszna i Gniezno. Obecni byli również: Komendant Wielkopolskiej Chorągwi ZHP hm. Maciej Siwiak, Komendantka Hufca Gniezno hm. Weronika Lemańska oraz zastępca Prezydenta Miasta Gniezno phm. Michał Powałowski. Na zakończenie mszy ks. biskupowi został wręczony okolicznościowy ryngraf, natomiast hm. **Aleksandrowi Sekulskiemu z okazji zbliżających się 90 - tych urodzin złożono życzenia.** Po mszy seniorzy udali się na

spotkanie do restauracji „Adalbertus”, gdzie już indywidualnie składano życzenia druhowi Olkowi, wspomniano zmarłych harcerzy, a także rozwiązywano quiz dotyczący Powstania Wielkopolskiego.

/hm. Sławomir Sekulski, fot. hm. Gabriela Jaskulska, hm. Andrzej Wolski/

3. Z HISTORII

JEST TAKI CMENTARZYK - Ten cmentarzyk znajduje się daleko od Polski, na niemieckiej ziemi w okolicach Dachau. Na nim nie ma grobów. Jest trawa, a na niej są rozrzucone kamienie. Na nich są wypisane imiona dzieci. Te kamienie są pobielone. Na cmentarzu pochowano dzieci polskich więźniarek pracujących na okolicznych polach. Wśród pochowanych dzieci są także noworodki. Niektóre z gwałtu nad kobietami pracującymi na polach. Robotnice były ulokowane w baraku, a drugi barak był usytuowany równolegle i w niewielkiej odległości od kobiecego. Do tego drugiego baraku przynoszono nowonarodzone dzieci, odebrane matkom zaraz po porodzie. Noworodki umierały z głodu i braku najprostszej podstawowej opieki. Płacz i krzyki były słyszane przez matki, które obolałe na ciele i duchu musiały słuchać nie mogąc nic uczynić. To jeszcze je dobijało. Oprawcy potrafili perfidnie kaleczyć dusze Polek. Po zakończeniu wojny pewna Niemka, aby czyny swojego ojca w ten sposób choć w części wymazać, postanowiła urządzić ten cmentarzyk. Postarała się o imiona dzieci, aby móc je wypisać na kamieniach. Cmentarz jest zadbany, bo do pomocy dołączyło kilka osób. O tym cmentarzu dowiedziała się nasza delegacja (Stowarzyszenie Rodzin Polskich Ofiar Obozów Koncentracyjnych) będąca w maju tego roku na odsłonięciu tablicy poświęconej Ojcu Marianowi Żelazkowi w KL Dachau. Na odsłonięciu tej tablicy czekaliśmy ponad trzy lata. Po wielu uzgodnieniach i formalnościach doszło do odsłonięcia pod warunkiem: bez flagi narodowej i bez hymnu. Będąc w Dachau nasza delegacja została poinformowana przez

naszą delegację. Będąc w Dachau nasza delegacja została poinformowana przez

życzliwych ludzi o istnieniu tego cmentarza. Nasi członkowie stowarzyszenia dowiedzieli się, że są pierwszymi Polakami, którzy odwiedzili to miejsce po 78 latach od zakończenia wojny. Delegacja zostawiła narodowe dowody pamięci /na kamieniu imię dziecka, żyło 45 dni/.

/pwd. Maria Wielebska, fot. str. Stowarzyszenia/

4. KOMUNIKATY

**105. ROCZNICA
POWSTANIA WIELKOPOLSKIEGO 1918-1919**

**WOJSKA WIELKOPOLSKIE
W FOTOGRAFII
(1918-1920)**

Wystawa czasowa
7 grudnia 2023 - 15 marca 2024

Muzeum Powstania
Wielkopolskiego 1918-1919
Poznań, Stary Rynek 3

Dyrektor Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości

Przemysław Terlecki

zaprasza na wernisaż wystawy czasowej:

Wojska Wielkopolskie w fotografii (1918-1920)

7 grudnia 2023 r. | godz. 12:00

Muzeum Powstania Wielkopolskiego 1918 - 1919 (Stary Rynek 3)

W fotografii tkwi niezwykła siła, polegająca na możliwości uwiecznienia, zatrzymania w kadrze, nawet najbardziej ulotnej chwili. Właściwość wiernego odwzorowania obrazu rzeczywistości, sprawia że wykonane nieco ponad sto lat temu zdjęcia żołnierzy Wojsk Wielkopolskich posiadają szczególny wymiar. Dzięki nim możemy ujrzeć twarze i sylwetki ludzi, którzy walczyli o niepodległość Polski i kształt jej granic.

Wystawa powstała w oparciu o fotografie ze zbiorów Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości oraz kolekcję zabytkowych aparatów fotograficznych ze zbiorów Małego Objazdowego Muzeum Fotograficznego.

Kurator – Jan Gruszka

Prosimy o potwierdzenie udziału do 30 listopada:
mailowo: sekretariat@wmn.poznan.pl lub telefonicznie: +48 (61) 851 72 89

Wielkopolskie Muzeum Niepodległości jest instytucją kultury współprowadzoną przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Samorząd Województwa Wielkopolskiego.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Współpraca

WIELKOPOLSKA

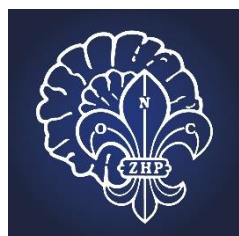
INSTYTUT KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Wielkopolskie Muzeum Niepodległości

Muzeum Powstania Wielkopolskiego 1918-1919

wmn.poznan.pl

@Wielkopolskie.Muzeum.Niepodleglosci.Poznan

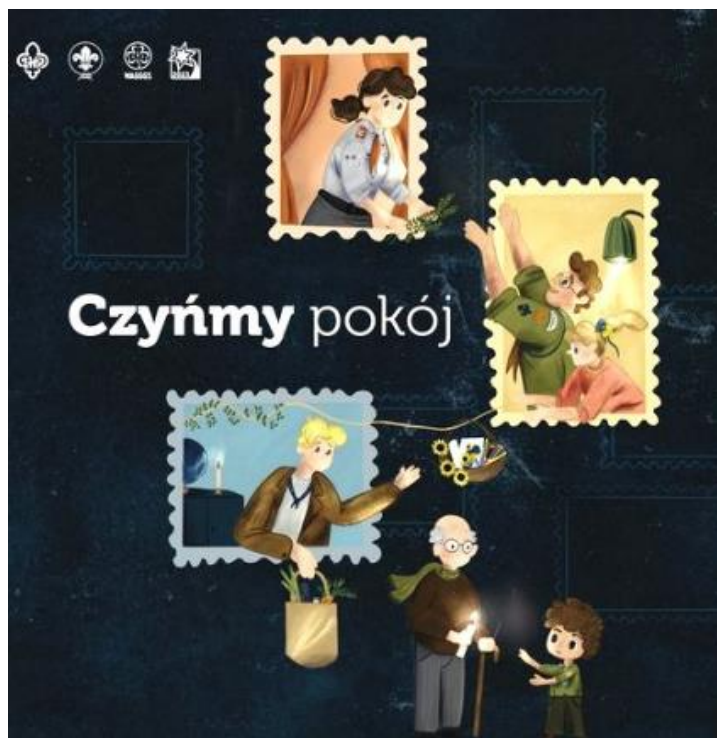

Wspólny komunikat Komisji Historycznej Chorągwi Wielkopolskiej ZHP (przewodniczący p hm. Marek Mikołajczyk) i Oddziału Wielkopolskiego Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918-1919 (prezes hm. Wawrzyniec Wierzejewski).

Jeśli pragniemy, ażeby w ekspozycji nowobudowanego Muzeum Powstania Wielkopolskiego 1918-1919 rola i udział skautów/harcery w przygotowaniach i przebiegu Powstania znalazły znaczące i eksponowane miejsce, to koniecznie wzbogaćmy jego zbiory o przedmioty i artefakty związane z historią harcerstwa wielkopolskiego i udziałem w nim naszych poprzedników w służbie i przodków. Pokażmy kolejnym pokoleniom harcerzy i wszystkim, nie tylko w naszym regionie, jak walczyliśmy o niepodległość. Odkryjmy na nowo to, co przechowywaliśmy dotąd tylko dla rodziny: fotografie, dokumenty, odznaczenia, plakietki, mundury, sztandary, orły, wspomnienia, kroniki oraz inne przedmioty z epoki – drobne i duże. To będzie istotnym i ważnym

uzupełnieniem kolekcji, którą dysponuje już Muzeum. Wszystko można przekazywać bądź w formie imiennych darów bądź depozytów. Darczyńcy nie zostaną zapomniani!

W sprawie darów i depozytów prosimy kontaktować się z Muzeum Powstania Wielkopolskiego w dotychczasowej siedzibie w Odwachu: Poznań, Stary Rynek 3, tel. 61 853 19 93.

Komenda Chorągwi Wlkp. ZHP

serdecznie zaprasza dnia 11 grudnia br. o godz. 18.30 na mszę św. w Farze Poznańskiej, na której nastąpi przekazanie **Betlejemskiego Światła Pokoju** dla zastępów, gromad, drużyn i kręgów harcerskich.

Druhny/druhowie – dnia 13 stycznia 2024r. o godzinie 11.00 w Szkole Podstawowej nr 84 w Poznaniu przy ulicy Św. Szczepana 3 odbędzie się **Zbiórka Sprawozdawcza WR KSHiS** – w połowie kadencji Rady. Przewodnicząca prezydium Rady – hm. Gabriela Jaskulska wysłała już do komendantów Kręgów prośbę o podanie aktualnej listy członków Kręgów posiadających numery ewidencyjne ZHP, gdyż tylko tacy są zgodnie ze Statutem ZHP jego członkami. **Zapraszamy delegatów Kręgów zgodnie z zasadą – Komendant (lub zastępca) plus 1 delegat na każdą rozpoczynającą się dziesiątkę członków Kręgu. Koszt za osobę 25,00 zł.**

Wpłat prosimy dokonywać na konto Chorągwi Wielkopolskiej ZHP - 65 1090 1359 0000 0000 3501 8235 z dopiskiem: „Składka zadaniowa – zbiórka WR KSHiS – Krąg za osoby” do dnia 31 grudnia 2023r.

W Narodowy Dzień Zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego dnia 27 grudnia br. Samorząd Województwa Wielkopolskiego wraz z Towarzystwem Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918-1919 organizuje w Poznaniu centralne **obchody 105. rocznicy wybuchu Powstania Wielkopolskiego**, w tym między innymi: 12.30 - msza święta w intencji Powstańców Wielkopolskich w poznańskiej Farze, 16.40 - centrale uroczystości i ceremonia złożenia kwiatów przy pomniku Powstańców Wielkopolskich.

Wszystkich harcerzy, w tym seniorów zapraszamy szczególnie na Apel Pamięci pod Pomnikiem Harcerzy na Polanie Harcerskiej nad jeziorem Malta. Godzina 18.30. O ewentualnej zmianie godziny Apelu poinformowani zostaną komendanci poznańskich i okolicznych Kręgów.

W drugi dzień Świąt Bożego Narodzenia (**26.12**), tradycyjnie zaplanowana jest **inscenizacja przyjazdu Ignacego Jana Paderewskiego do Poznania**. Wydarzenie na Dworcu Letnim zaplanowane jest na godz. 16.00. W rolę mistrza Paderewskiego wcieli się aktor Teatru Nowego - Andrzej Lajborek. Zorganizowany zostanie również przejazd dedykowanym rocznicy specjalnym pociągiem na trasie relacji Poznań Główny - Swarzędz - Poznań Główny.

27 grudnia o godzinie 19.00 w Auli Uniwersyteckiej w Poznaniu odbędzie się tradycyjny koncert marszałkowski Filharmonii Poznańskiej pt.: **MARSYLIANKA WIELKOPOLSKA W 105. ROCZNICĘ WYBUCHU POWSTANIA WIELKOPOLSKIEGO**. Podczas koncertu usłyszymy między innymi pieśni powstańcze Ignacego Jana Paderewskiego i Feliksa Nowowiejskiego oraz najpiękniejsze kolędy. Wstęp płatny.

/na podstawie inf. za strony Urzędu Wojew. oraz od Komendy Chor. Wlkp. ZHP/

Szanowne druhy i druhowie - piętnaście lat temu na wieczną wartę odszedł **hm. Janek Bonikowski SP3AXI**. Wraz Kolegami krótkofalowcami z rejonu Gostynia, Rawicza i Kościana postanowiliśmy przypomnieć, uczcić pamięć o harcerzu, krótkofalowcu, wyjątkowym człowieku, który dla wielu był wzorem. **Od 1 listopada 2023 do 31 stycznia 2024** jako krótkofalowcy pracujemy na naszych

radiostacjach pod specjalnym znakiem SN15AXI, a naszym korespondentom przypominamy postać Janka SP3AXI. Każda łączność zostaje potwierdzona specjalną kartą, zwaną karta QSL. **Pozwolę tu sobie zacytować wspomnienie o Janku autorstwa druha hm Ryszarda Grabowskiego:** "Jan Władysław Bonikowski SP3AXI urodził się 04.081927 roku w Wągrowcu. W jednym zdaniu można o Janku powiedzieć patriota, wyjątkowy instruktor harcerski, krótkofalowiec - społecznik, filatelista. Przykład dawany przez ojca Antoniego, który był powstańcem wielkopolskim oraz dekalog i prawo harcerskie przyjęte bezwarunkowo były jego

życiowym drogowskazem. W/w były przyczyną powołania młodego Janka do wojska na wyjątkowych zasadach. Konstanty Rokossowski proponował takim ludziom służbę w kopalniach jak więźniom politycznym. Po wojnie Janek ratował groby ofiar stalinizmu i hitleryzmu zamordowanych w rawickim więzieniu. Z jego inicjatywy szczątki pomordowanych przeniesiono do wspólnego grobu. Działalność harcerską rozpoczął w II Drużynie Skautów Wędrowników im. Tadeusza Kościuszki w Rawiczu. Od tej chwili zajmował się szeroko rozumianą łącznością od chorągiewki, poprzez łączność przewodową do łączności radiowej. Z inicjatywy Janka w 1957 roku powołano jedną z pierwszych w kraju Poczty Harcerskich, wydawał znaczki okolicznościowe. W 1958 roku p.hm. Bonikowski reaktywuje Ośrodek Łączności przy KH ZHP w Rawiczu. W czasie ferii zimowych 1957/58 organizuje w Rawiczu kurs zastępowych łączności. Pokonując duże problemy organizacyjne w 1961 roku uruchamia Harcerski Klub Łączności „Rawicz” i zostaje jego przewodniczącym. Pierwsze zezwolenie i znak SP3AXI otrzymuje w 1964 roku. Brakuje nadal operatorów radiostacji klubowej. Jedynym wyjściem jest organizacja kursu krótkofalarskiego. Pierwszy z nich organizowany przez SP3AXI miał miejsce w 1965 roku w Olejnicy. SP3AXI zostaje kierownikiem kursu, a do kadry zaprosił kol. SP3HD i SP5ASF. Absolwenci kursu z Rawicza pod kierownictwem Janka stanowią zespół operatorów odpowiedzialnych stacji klubowej. Wkrótce usłyszeć można było stację klubową SP3ZHW, jednak to nie pozwalała Jankowi spocząć na laurach. Rok później z Jego inicjatywy powstaje Inspektorat Łączności Wielkopolskiej Chorągwi ZHP z siedzibą w Rawiczu z kierownikiem hm. Janem Bonikowskim. Janek samochodami firmy w której pracował ściągał z całej Polski tony sprzętu i podzespołów radiowych, które przekazywane są do klubów Chorągwi Leszczyńskiej. Wielu z nas (min piszący tekst) po otrzymaniu licencji wyjeżdżało z Rawicza z radiostacjami typu 10RT 26E czy RBM 1, które służyły do przeprowadzania pierwszych QSO. Latem 1966 drużyna Jan organizuje II kurs krótkofalarski, a rok później trzeci. W trzecim miałem przyjemność uczestniczyć. Absolwenci tych kursów pokierowani zostali przez Inspektorat Łączności do tworzenia kilkudziesięciu Harcerskich Klubów Łączności głównie w Wielkopolsce. W maju 1970 roku wspólnie z Jankiem organizujemy I Chorągwiarskie Zawody ARS w Osiecznej koło Leszna. Od 1978 roku Janek organizuje Leszczyński Polny Dzień. Zastugi naszego bohatera są wielkie i zauważane w ZG PZK. SP3AXI zostaje członkiem Zarządu Głównego. Był Wiceprezesem ZOT PZK w Poznaniu. Po 1976 roku aktywnie działa w Zarządzie Terenowym PZK - przez dwie kadencje jest Wiceprezesem ZT. W 1981 roku z jego inicjatywy powstaje Rada Łączności ZHP, której zostaje przewodniczącym. Był organizatorem kilku edycji krajowych zawodów „Harcerska Fala”. Wielkie zastugi miał na polu Amatorskiej Radiolokacji Sportowej. Był organizatorem kilkunastu kursów i szkoleń zawodników i organizatorów ARS, pomysłodawcą pierwszej wersji dyplomu 10 SP RTTY, inicjatorem upamiętnienia harcerzy Szarych Szeregów poległych za Ojczyznę. Odślonięcie tablicy nastąpiło w Rawiczu w dniu 26.08.1998r. Po kilku latach zbierania materiałów w roku 2003 wydał książkę „Harcerska Łączność w Wielkopolsce 1912 - 2002r.” Posiadał godność honorowego Prezesa Okręgu Stowarzyszenia Byłych Żołnierzy Górników. Wśród wielu odznaczeń i medali, którymi został wyróżniony są Złoty Krzyż za zastugi dla ZHP i Złota Odznaka Honorowa PZK. Zmarł 17 grudnia 2008 roku i jest pochowany na Cmentarzu Parafialnym w Rawiczu ". 17 grudnia 2023 na Cmentarzu Parafialnym wraz z harcerzami z Rawicza zapalimy Jankowi znicze pamięci.

/HO Henryk Szczebleski SQ3LMR Gostyń/

4. Z ŻAŁOBNEJ KARTY:

W dniu 11 listopada 2023 w wieku 69 lat odeszła nagle w podróż na Wieczną Wartę phm. Elwira Mańka - Cykowiak. Druhna Elwira była wieloletnią Instruktorką Hufca Poznań-Jeżyce. Wspaniała drużynowa - wielu Jej harcerzy zostało Instruktorami. Swoją postawą, empatią, uśmiechem pokazywała jak żyć. Zawsze chętnie pomagała. Jako pielęgniarka wolontariuszka pracowała przez jakiś czas w Fundacji Polskich Kawalerów Maltańskich w Poznaniu. W ubiegłym roku też jako wolontariuszka czuwała nad zdrowiem harcerzy w naszej letniej Harcerskiej Bazie w Łowyniu. Była współorganizatorem naszego Kręgu PRZYJACIELE. Zawsze mogliśmy liczyć na Jej pomoc, dobre słowo i zaangażowanie w zbiórkach. Elwirko - na zawsze pozostaniesz w naszych sercach.

Czuwaj!

/phm. Elżbieta Olczak/

Z przykrością informuję, że **13 listopada 2023 r., odszedł na wieczną wartę w wieku 87 lat hm. Zbigniew Satke**, zasłużony nauczyciel, harcerz, przewodnik PTTK, który całe życie poświęcił wychowaniu młodzieży, **znany wszystkim uczestnikom Rajdów RODŁO**. Od 1946r. był harcerzem, później drużynowym, komendantem Hufca w Kartuzach, członkiem Komisji Rewizyjnej i Historycznej Chorągwi Gdańskiej. Pełnił służbę harcerską do ostatnich swoich sił, ostatnią w **Kręgu Seniorów „Korzenie” w Gdańsku**. Był skarbnicą wiedzy i historii Kartuskiego Harcerstwa i Oświaty. Propagatorem kultury kaszubskiej i turystyki po tej pięknej krainie. Prowadził 26 obozów harcerskich w kraju i zagranicą, 11 zimowisk i 18 rajdów. Jako aktywny senior harcerski, bywał na wszystkich krajowych Złazach i Rajdach seniorów. Był tłumaczem na spotkaniach międzynarodowych skautów i dorosłych. Wszędzie propagował kulturę swojego regionu i język kaszubski, i jak prawdziwy Kaszub podkreślał często: „my trzymamy z Bogiem”. W prasie lokalnej opisywał różne wyprawy harcerskie w kraju i zagranicą, napisał książkę o historii Hufca ZHP Kartuzy. Każde wydarzenie harcerskie dokumentował fotograficznie, opisywał zdjęcia, utrwalając naszą historię. Nikt inny nie robił tych prac tak skrupulatnie i systematycznie. Za pracę społeczną i zawodową został uhonorowany Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi, Srebrnym i Złotym Krzyżem za Zasługi dla ZHP i wieloma odznaczeniami regionalnymi i turystycznymi w tym: Medalem Za Zasługi dla Rajdu Świętokrzyskiego ZHP. Żegnaj! Zbyszku, dziękujemy za twoją służbę i braterstwo - Czuwaj! Żonie, dzieciom i całej rodzinie składam serdeczne wyrazy współczucia - **hm. Bogdan Radys**.

Niech dni Bożego Narodzenia upłyną w zdrowiu, radości i spokoju. Niech będzie to czas odpoczynku od codzienności, pełen życzliwości i miłych chwil przy świątecznym stole. Tego życzą załączając piękny wiersz Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego członkowie prezydium Wielkopolskiej Rady Kręgów Starszyny Harcerskiej i Seniorów.

Przed zapaleniem choinki

*Właśnie ojciec kiwa na matkę,
że już weszła Gwiazda na niebie,
że czas się dzielić opłatkiem,
więc wszyscy podchodzą do siebie
i serca drżą uroczyście,
jak na drzewie przy liściach liście.*

*Jest cicho. Choinka płonie.
Na szczycie cherubin fruwa.
Na oknach pelargonie
blask świeczek złotem zasnuwa,
a z kąta, z ust brata płynie
kolęda na okarynie:*

***LULAJŹE JEZUNIU MOJA PEREŁKO,
LULAJŹE JEZUNIU, ME PIEŚCIDEŁKO.***

REDAKCJA BIULETYNU ZASTRZEGA SOBIE PRAWO DO DOKONYWANIA SKRÓTÓW I KOREKTY

NADSYŁANYCH TEKSTÓW I NIE BIERZE ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA ICH TREŚĆ.

REDAKTOR i OPR. TECHNICZNE: hm. BARBARA KRÓL barbara.krol@zhp.net.pl, basia_krol@o2.pl

– przy tym numerze WSPÓŁPRACA phm. ANDRZEJA KONARKOWSKIEGO